

MAGYAR LAPOK

X. évfolyam, 110 (2672) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 május 15

A „Rerum Novarum” ötven éves

Ma van ötven éve annak, hogy XIII. Leó pápa 1891 május 15-én kiadta a munkások tarthatatlan helyzetéről és általában a társadalmi betegségek orvoslásának sürgős szükségességéről szóló „Rerum Novarum” kezdetű azóta világszerte óriási jelentőségű körlevelét.

A pápai körlevelek elnevezése — amint tudjuk — mindig a két kezdő szó. „Rerum novarum” — új dolgok keletkeztek, új körülmények alakultak ki — hirdeti ez a pápai körlevél 1891-ben. Valóban új helyzet elé állított akkor nemcsak a gyakorlati politika, gazdasági élet, hanem a vallás-erkölcsi irányítás hivatalos letéteményese, az Egyház is. A XIX. század derekán kialakult állami szuverenitásokkal és a társadalmi új erők hatása alatt beálló helyzetben megoldást kellett találni egyházi részről is. Ennek a feladatnak az elvégzése jutott XIII. Leonak osztályrészeül. Ami az Egyház és az állam viszonyát illeti, XIII. Leó pápa az „Immoreale Dei” című körlevelében ad elvi útmutatást. Kifejti, hogy az Egyház, az egyházi és isteni, a világi hatalom a földi dolgok intézésében szuverén, egymással és harmonikusan együttműködhet. Ugyanakkor elítéli a forradalmi demokráciát és a materialista szocializmust.

A pápa korszakalkotó munkája azonban nem áll meg itt. Magatartásának új vonása, hogy a pozitív keresztény rend érvényesülésére törekszik, nem akarja, hogy a kereszténység a modern civilizáció korában elvonuljon, háttérbe szoruljon, hanem olyan új alapelveket akar a szociális élet terén meghatározni, amelyek továbbra is nagyszabású tevékenység, életérzés lendület kiindulópontjává válnak.

A klérus az új szociális helyzetet sok oldalról szemlélte. Az Egyház gyökereiben ismerte már ekkor a szociális problémát. Ilyen előzmények után adja ki XIII. Leó pápa a „Rerum Novarum” kezdetű szociális körlevelét. Ez a körlevél egy kritikai és egy pozitív részből áll. A megállapítások az egyénből indulnak ki és hangoztatják, hogy a természeti jog alapján az egyént megilleti az általános jólét követelése és léte biztosítása. A Rerum Novarum szerint a munkásosztály, mint gyengébb fél, az állam védelmére szorul, egyháznak és államnak közös erővel kell a proletáriátus segítségére sietnie, a szociális kérdést feltétlenül és sürgősen meg kell oldani, az állam tehát hozzon megfelelő törvényeket és a gazdagok teljesítsék szociális kötelességüket. A Rerum Novarum az osztályharc gondolatával szemben hangsúlyozza, hogy a munkaadó és munkás nem áll egymással ellenséges táboroként szemben, hanem mint egy foglalkozási ág két különböző ágazata.

Hitler baráti üzenetét adta át Papan a török államelnöknek

Az Intelligence Service kezét sejtik Irak volt miniszterelnöke halálában

Uj és meglepő hadműveletek küszöbén

Ankarából jelentik: (NTI) A Török Távirati Iroda jelentése szerint Inonü államelnök fogadta von Papan német nagykövetet, ki Hitler vezér és kancellár baráti üzenetét adta át. A kihallgatáson jelen volt a külügyminiszter is.

Lapjelentések szerint Berlinben különböző jelek arra mutatnak, hogy új és meglepő háborús műveletek vannak készülöben, amelyek az egész világ közvéleményének figyelmét vonják majd magukra.

ANGOLOK GYILKOLTAK MEG A VOLT IRAKI MINISZTERELNÖKÖT

Rómából jelentik (Stefani): A Mondo Arabo arab körökből szerzett értesülés alapján részleteket közöl Tahael Hassini volt iraki miniszterelnöknek Kajlani, jelenlegi miniszterelnök elődjének hirtelen halála körülményeiről. Hassini egyideig Kajlanival szemben az angol kívánságokat támogatta. Transzjordániában való tartózkodása után azonban megváltozott a jelfogása. Ettől kezdve az angolok állandóan megfigyelés alatt tartották és az arabok közt senki sem kételkedik abban, hogy az angolok gyilkoltatták meg.

Rómából jelentik (NTI): Mint a Messaggero jelenti. Tahael Hassini volt iraki miniszterelnök halála az Intelligence Service műve volt. A volt miniszterelnök állítólag vissza akart térni Irakba, hogy átvegye az iraki csapatok főparancsnokságát az Anglia elleni harcban. Közvetlenül az éjnek idején bekövetkezett halála előtti estén még a legjobb egészségben volt.

élesen kikelt lord Halifax, angol nagykövét ellen.

— Ha egy nagykövét — mondotta a többi között — bármely más országban ilyen tevékenységet fejtene ki, azonnal kiutasítanák.

Washingtonból jelentik: A Fehér házhoz közelálló személyek nézetük szerint annak ellenére, hogy a németek hadiővezetnek nyilvánították a Vörös-tengert, az amerikai hajók kifutának kikötőikből vörös-tengeri rendeltetéssel.

FONTOS HADMŰVELETEK FOLYNAF TOBRUK ÉS SOLLUM VIDÉKÉN

Rómából jelentik (MTI): A Polo di Roma értesülése szerint Tobruk és Sollum vidékén már napok óta fontos hadműveletek vannak folyamatban. Az angolok több kísérletet tettek arra, hogy kitörjenek de mindez nem sikerült. Ugyanakkor a Tobrukot körülvevő német és olasz erők megjavították pozícióikat. Sollumnál is élénkült az utóbbi napokban a hadi tevékenység. Erős német és olasz gépesített egységek mélyet benyomultak az angol vonalakba. Az angoloknak nem sikerült a tengelyhatalmaktól elvenni a kezdeményezést. Minden angol támadást a tengely ellentámadása követ.

Hadműveleti övezet (Stefani): A Stefani iroda légügyi tudósítója jelenti, hogy a csütörtökre virradó éjszaka folyamán német és olasz bombavető kötelékek támadták Malte légi és tengerészeti támaszpontjait valamint kikötő berendezéseit. A német alakulatok több tonna súlyban dobtak le bombákat a sziget Venezia nevű repülőterére és La Valetta kikötőjére. Az olasz repülők Micabba repülőterét támadták és sok tüzet okoztak.

Berlinből jelentik (NTI): Német repülők szerdán sikerrel támadták Malta szigetén Venezia repülőterét. Barakokat és legénységi szállásoka több találat ért. A felszállt ellenséges vadászok közül egy Hurricanet lelőtünk. Német repülők szerdán Kréta szigetén megtámadtak 2 repülőteret. 8 ellenséges vadászt elpusztítottak. Hét más gépet megrongáltak. Légi harcban 8 vadászgépet lelőttek. Egy német gép elveszett. A csütörtökre virradó éjjel támadtuk Kréta katona berendezéseit, valamint a Sudda öbölben ellenséges kötelékek partre szállását.

Letartóztattak 12 hindu politikust

Moszkvából jelentik: A Szovjet T. I. közli a Bombay Chronicle című indiai lap jelentését, amely szerint az India védelmére vonatkozó törvény alapján 12 indus politikust letartóztattak. Jelentés szerint Calcuttában 40 fiatalkorút vettek őrizetbe. Letartóztatták a hindu nemzeti kongresszus végrehajtó bizottságának egyik tagját is. A „Serchandra For Ward” című lap és a „Mandra” című folyóirat helyiségeiben házkutatást tartottak.

ROOSEVELT KÖZVETITENI AKAR AZ ANGOL-IRAKI VISZÁLYBAN

(M. T. I.): A Popolo di Roma ankarai jelentése közli, hogy Bagdad-

ból jövő hírek szerint Roosevelt elnök felajánlotta közvetítését az angol-iraki viszályban. Iraki körökben hangsúlyozzák, hogy a közvetítés nem lehet sikeres Roosevelt ugyanis nem lehet pártatlan bíró az irak-angol viszályban, mert közismert, hogy mindenben az angolok oldalán áll.

Newyorkból jelentik: (NTI) A Herald Tribune washingtoni jelentése szerint a washingtoni kormány egymillió dollár értékű szerszámgépnek a Szovjet-unió területére való szállítását engedélyezte.

Washingtonból jelentik: Wheeler szenátor beszédet mondott, amelyben

A Rerum Novarum körlevél megállapításai és elvei ma már természetesen hangzanak. De gondoljunk arra, hogy XIII. Leó pápa 1891-ben adta ki, a liberális rendszer virágkorában, úgy hogy körleveléért „a nagy forradalmárnak” nevezték. Körlevele nyomán indul meg a katolikus egyház keretén belül a szociális szervezkedés, de rajta kívül is mindenütt megtalálhatjuk hatását elméleti fejtegetésekben és gyakorlati téren egyaránt. Ez a körlevél indította meg azt a szociális megújítást, amely ma már államformákban, határo-

zott programokban kristályosodott ki s amelynek létjogosultságát ma senki sem meri kétségbevonni.

Amikor tehát a Rerum Novarum körlevél ötvenedik évfordulójáról emlékezünk meg, meg kell hajtánunk az elismerés zászlaját a nagy szociális pápa, XIII. Leó előtt.

Akit akkor a liberálisizmus berkeiben rossz értelemben „nagy forradalmárnak” neveztek, azt mi helyes értelemben a szociális igazság, a keresztény népi megújítás békés forradalmárának nevezhetjük. (P. I.)

Gróf Teleki Pál megállapításai a zsidókérdésben

Fejtegetések az új és szigorúbb zsidótörvény szükségéről

A néhai miniszterelnök politikai gondolatairól legutóbb kiadott könyvet már tegnapi és tegnapielőtti számainkban ismertetni kezdtük. A Nemzeti Könyvtár 42-43-ik száma kéni megjelent kötet, mely ezekről a gondolatokról ad összefoglalást, részletes közléseket hoz arról is, hogy Teleki Pál grófnak mi volt a felfogása a zsidókérdésről. Az alábbiakban ezekből a közlésekből adjuk a kiemelkedőbb és jellemzőbb megállapításokat.

Megelőzően még bizonyos előzményekre kell utalnunk. Magyarország gazdasági és szellemi elzsidósodása állami tragédiává és társadalmi válsággá lett az 1918-1919-ik évek folyamán. Ennek visszahatásaként a csonka Magyarországon erős zsidóellenes szemlélet fejlődött ki, s ennek a jegyében alakult ki Szegeden 1920-ban a magyar nemzet újjépitésére induló mozgalom. A szegedi mozgalom vezéralakjai között Horthy Miklósnak, a későbbi kormányzónak és Gömbös Gyulának, a későbbi miniszterelnöknek kívül ott volt Teleki Pál gróf is, aki úgy közoktatásügyi, mint külügyi miniszterként igen lényegesen részt vett az 1919-iki magyar bolszevizmus ellen akkor alakult nemzeti kormányban. Még azt is érdemes megemlítenünk, hogy az új nemzeti szellem felgyújtói között volt a lánglélkű Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök is, aki leghatásosabb hirdetője volt a keresztény nemzeti megújulásnak. Az 1920-ik évben Prohászka püspök is írt a zsidókérdésről s ebben a művében megállapította, hogy a zsidóság veszedelmese a magyarságra nézve, asszimilációja lehetetlen s egyetlen célszerű megoldás, ha a zsidóságot külön fajként elválasztják a magyarságtól.

A zsidóság érdekében aztán a genfi Népszövetség alkalmazott Magyarországon nyomásokat, de az 1932-iki gazdasági világválság után Magyarországon is egyre általánosabb lett az értelmiségi és testi dolgozók munkanélkülisége, s annál nyomásztóbban feltűnt a zsidó elhelyezkedésük túltengése. A zsidóprobléma állandóan fölvetődött a parlamentben is. Az 1937-38-iki költségvetési vitakor egész élesen kibombant a kérdés így került 1938. tavaszán a magyar parlament elé az első zsidótörvény, melynek ez volt a címe: „A társadalmi élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról.” A sajtó, a művészet, az értelmiségi szabadfoglalkozások, továbbá a kereskedelmi és ipari vállalatok körében alkalmazott ez a törvény olyan megszorításokat, hogy csak 20 százalékos részvételt engedélyezett a pályázatokon a zsidóknak.

A zsidótörvény ilyen megfogalmazása elégtelennek mutatkozott. Amellett időközben Lengyelországban, Csehszlovákiában, Romániában, Jugoszláviában és Olaszországban is olyan zsidótörvények készültek, melyek a zsidók teljes kiszorítására irányultak. Így Németországgal együtt Magyarországot olyan államok vették körül, honnan a zsidók eddámilása volt várható, ha a zsidókérdésben Magyarország is nem lép az önvédelem útjára. E megfontolások hatása alatt terjesztette be 1938. decemberében Imrédy Béla kormány a második zsidótörvényre vonatkozó javaslatot.

Nehéz viták után 1939. májusában törvénnyé lett ez a javaslat, de még a vita közben Imrédy lemondott a miniszterelnökségről, s Teleki Pál vette át a miniszterelnöki viszással együtt a második zsidótörvényért való helytállást.

Az új zsidótörvény eredeti szövegén az 1939-ig kereszténnyé lett zsidók érdekében, továbbá egynémely hazafias érdemekre való tekintettel, több módosítást vittek végbe. Ezek a módosítások áttörték azt az alapvetést, hogy a zsidósággal, mint fajjal szemben kell a magyarságnak védekeznie. Egyébként az új törvény

A keresztény nemzeti irány és a zsidókérdés

Tizenkilenc évvel ezelőtt megmondtam, hogy nagy és nehéz dolog. kemény és elszánt vállalkozás keresztény nemzeti politikát folytatni és megvalósítani. Könnyű lett volna keresztény politikát vállalni nemzeti politika nélkül, megalkudva az egyik oldalon, vagy nemzeti politikát folytatni, megalkudva a másik oldalon. De megalkuvás nélkül hirdetni mindazt, ami őrzésünk szerint helyes és szükséges, ami a jövőben hatalmas keresztény Magyarországot teremthet meg, mindezt egyszerre akarni és vállalni s emellett erős akarral ki is tartani: kétségtelenül nagy vállalkozás volt. Nagy vállalkozás volt akkor, de nem kisebb vállalkozás ma sem. Mi kitarítottunk mellette eddig és ki fogunk tartani mellette ezentúl is. Keresztény nemzeti irányt követünk az összemérés és a kommunizmus óta a politikában és a társadalomban egyaránt.

A keresztény nemzeti gondolat a politikában azt jelenti, hogy pótoljuk azokat a mulasztásokat, helyreállítsuk azoknak a rombolásoknak a következményeit, amelyeket a XIX. század materializmusa okozott, a liberalizmus és a kapitalizmus különösen pedig ezeknek túltengése. Intézményesen kell biztosítanunk, hogy a keresztény magyarság — idetartoznak az idegen nyelvű állampolgárok is — visszanyerje, illetve elnyerje azokat a helyeket a gazdasági életben és egyébütt is, amelyek őt megilletik. Erre a nemzet további élete és fejlődése érdekében feltétlenül szükség van.

A társadalmi életben azt jelenti a keresztény irány, hogy amit politikai keretek között meg tudnak teremteni, azt tartalommal kell kitölteni. Nem elég törvényeket hozni. A törvényeket tartalommal kell iktölteni és meg kell azokat valósítani mindennapi munkánkban.

A keresztény társadalomnak összefogással kell megvalósítania a törvényadta lehetőségeket. A társadalmi életben tehát a keresztény irány minden egyéni érdektől mentes keresztény összefogást jelent. De jelent nyilván kötelességeket is. Jelenti, hogy mindenki a maga helyén teljes felelőssége tudatában, jól végezze munkáját.

A keresztény gondolat mindezekon kívül módszert is jelent és pedig mindenkiel szemben. Nyíltan megmondom, hogy a zsidósággal szemben is. Ez azonban nem jelenti a gyűlölködés rendszerét, mert amit teszünk, nem gyűlölségből tesszük. Nem szabad,

a zsidóknak az értelmiségi, illetve üzleti körben való alkalmazását 6 százalékra szorítja vissza; egyúttal az állami, vármegyei és községi közgazdálkodási állásokban, továbbá a bíróságoknál, a sajtóban, színházokban és film-művészetben való alkalmazásukat teljesen kizárja. Az alaprendelkezés alul a törvény 2-ik szakasza nyolc kategóriát kivételez, s ezeket még a törvény erdélyi kiterjesztéséről szóló kormányrendelet is szaporította egynémely kategóriával. A kivételezések a törvény szerkezetébe is több ellenmondást vittek bele s a fajvédelmi alapeszmét meggyöngyítették. Maga Teleki Pál hangsúlyozta elsősorban, hogy elégedetlen a törvénynek ilyen bizonytalanságával.

Ezek előrebocsátása után itt következnék néhai Teleki Pál fejtegetései a zsidókérdésről:

hogy cselekedeteinket gyűlölködés fűsse. A nemzet megújulása érdekében kell végrehajtani cselekedeteinket. Frezünk kell a felelősséget, amely a jövő nemzedék érdekeire való tekintettel erre a nemzedékre nehezedik.

A ZSIDÓTÖRVÉNY TÖRTÉNELMI SZÜKSÉGESSÉGE

Már a liberális gazdasági jólétben élő korszak eltévelyedései, mondhat-

A zsidóság túltengésének veszedelme

A zsidóság számáránya nálunk olyan nagy, mint általában a többi keletre lévő országokban. Ezekben viszont egészen más módszerrel kezelte a zsidóságot az állam és a társadalom. Nálunk hatszorta nagyobb a zsidóság arányszáma, mint a nyugateurópai országokban. Mi azonban a folytonosan és sokszor nagy tömegben bevándorló keleti zsidóságot nyugati módszerek szerint kezeltük, így bántunk vele. Ez a keleti zsidóság idegen anyaggal szötte át a nemzet élő testét. Még veszedelmesebbé teszi ezt a folyamatot a beözönlés állandósága és hogy az elkeveredés csak bizonyos társadalmi csoportokban, osztályban vagy rétegben folyt le. Ez veszedelmet rejt magában a nemzeti jelleg és jellemvonások épségbetartásának szempontjából. Mindenki tudja, hogy én ezt a nézetet nem most vallom először nem is akkor kezdtem vallani, amikor Európában erre felfigyeltek. Vallottam régen, már nagyon régen önmagamban és nyilvánosan is, mindjárt a háboru után.

A közgazdasági hatásokat is sokszor említették. Tisztán látom, hogy a törvény bizonyos vonatkozásokban nehéz helyzetet teremt, de ezzel a nemzet meg akar birkózni, meg is kell birkóznia. A történelmi sors, sajnos, úgy hozta magával, hogy egyidőre esik gazdasági, szociális és nemzeti kérdéseink megoldásának szükségessége.

A zsidótörvény elsősorban társadalmi kérdést igyekszik megoldani, de szükségesség kell ezzel együtt megoldani a gazdasági kérdést is. Elsősorban mindenestre azt a szellemet akarja megváltoztatni, amely mindjában elharapózott a nemzetben. Meggyőződtem arról, hogy a zsidóság olyan mértékben akarta át a magyarság tásti és lukivilágát, ami már a legnagyobb veszélyt rejt magában. Nem is annyira az üzleti életre gondolok mint inkább a társadalmi és szociális életre. Látom az iskola, az összeházasodó családok gondolkodásának megváltozását, a vezetőség elzsidósodását és még a vérségileg tökéletesen keresztény rétegek gondolkodásának átférfalódását is.

A törvény megítélése gyakran részletekbe fullad és akik a törvényről beszéltek vagy írtak, minduntalan szem elől tévesztették a törvény egészének

nám könnyelmű élete után is keresztény politikát hirdettünk, a keresztény Magyarország visszaállításának szükségességét. Két évtizeddel ezelőtt megmondtam hogy a hazai zsidóság azon részének, amely valóban idetartozónak érzi és vallja magát, kötelessége volna élesen és határozottan szembefordulni az ujonnan bevándoroltakkal. Sajnos, ez nem történt meg. Ha egyesek részéről talán meg is történt, általánosságban semmiesetre sem. Ezért aztán le kellett vonnunk a következményeket.

Sokan azt képzelik hogy a zsidó törvényjavaslatot csak mint örökséget képviseltem az országgyűlés két Háza előtt. Mindenesetre hangsúlyoztam, hogyha saját magam által szerkesztett törvényjavaslatot hoztam volna, az enél a törvénynél szigorúbb lett volna. Meggyőződésem szerint a zsidótörvény történelmi szükségesség. Mind az európai, mind a hazai történelmi fejlődésből természetszerűen következik.

Szükségesszerű következmény, mintegy visszahatás arra a fejlődésre, amely a múlt század elején indult meg, a század első felében nagy gazdasági fellendülést szült és az emberek gondolkodását leginkább ebbe az irányba terelte. Ez a fejlődés Európának a világ felé lett gyakorolt központi hatalma által egészen különös, de csak ideig-óráig fennálló gazdasági felfogást teremtett. A teljes szabadkereskedelem felfozását alakította ki, amelyet egyfelől gazdasági fejlődés másfelől a liberalizmus kibontakozása és túltengése kísért. De amint ezt a fejlődést természetesen kirobbanásként követte a világháboru, ugyanugy természetes következményként jelentkezett szociális téren az a gondolat, és érzésvilág, amely oly változtatást kívánt az életben és az életet szabályozó törvényhozásban is, amilyen a zsidótörvény.

szándékát és lényegét. Pedig ez a fontos. Ennek oka bizonyos mértékig az a maradi liberális felfogás, amely még mindig köztünk él, amely az egyén jelentőségét és jogát, sokszor elsőbbségig menő jogát hangsúlyozza az összesség, illetve a nagyobb egységgel, a nemzettel szemben. Ez a gondolatvilág az, amely még mindig a létünk korszakot tükrözti vissza és amely folyton az egyénekkel történt sérelmeket panasolja fel. Ezzel szemben nekünk elsősorban a nemzet egyetemes nagy céljára kell tekintettel lennünk, ezt a nemzeti célt kell szolgáljunk.

Ez a kérdés: magyar kérdés, amely megoldásra vár mert itt egy zárkózottságban töltött hosszú élet folytán erősen különböz, minden más fajnál, vagy nemzetiségnél beolvashatatlanabb embercsoportról van szó. A cél — mint mondtam — nem az üldözés, hanem a jogos és indokolt védekezés. Azt is nem egyszer hangsúlyoztam, hogy ez a törvény fájdalmas operáció. Fájdalmas az élet különböző terén velünk együttműködő egyes emberekkel szemben, de a törvény megszavazását halaszthatatlanul szükségessé tette — ugyszólván a tizenkettedik órában — a nemzet magasabb létérdeke. Szükségessé tette a nemzet jellegének megővése, különösen azokban a rétegekben, amelyeket a nemzet, mint vezető rétegeket termel ki magából.

A nagyváradi kir. törvényszék elnökétől.

1941. El. XXIV. D. 49/7. szám.

Hirdetmény

Az 1874. évi XXXV. t.-c. 15. szakasza értelmében közhírré teszem, hogy a magyar kir. igazságügyminiszter urnak 1941. évi március hó 29. napján 12.096/1941. I. M. E. szám alatt kelt rendeletével a margittai kir. közjegyzővé kinevezett dr. Rednik Gábor irodáját Margittán Szent István-tér 18. szám alatt megnyitotta.

Nagyvárad, 1941. évi május 7.

Dr. Ungváry Antal,
kir. törvényszéki elnök.

Irányadó német körök véleménye:

Hess jó német, hű hazafi és tettét nem lehet árulásnak tekinteni

Hangoztatják, hogy cselekedetében a legnemesebb szándék vezette. Sebesült hadifogolyként kezelik Hesst Angliában

Berlinből jelentik: (NTI.) Hess Rudolf, mint beavatott körökben mondják, meglehetősen bőven hagyott hátra feljegyzéseket. Mint a feljegyzésekből kiderül, Hess azt hitte, hogy kezdeményezésére megegyezés jöhet létre. Irásából kitűnik, hogy véleménye szerint az anglok további háboruszkodását csak az teszi lehetővé, hogy

Churchill és klikkje félrevezetik az angol közvéleményt. Churchill áll utjában a világ megbékélésének. Azt remélte, hogy meg tudja győzni Angliát jelenlegi vezetőségének tábolyáról. Hess teljesen biztosra vette, hogy vállalkozása sikerrel fog járni. Számított arra, hogy két napon belül visszatérhet. Tervebe senkit sem avatott be.

Churhilllel nem akar találkozni

Berlinből jelentik: (MTI.) Hess Rudolf hátrahagyott írásainak és okmányainak átvizsgálása után tisztán áll Hess Angliába repülésének hite. Hess aki idealista volt, hosszabb idő óta abban a rögeszmében élt, hogy személyes áldozatával sikerülhet megegyezéses békét teremteni Németország és Anglia közt. Ezenkívül arról is meg volt győződve, hogy ezt a megegyezést csupán ő valósíthatja meg, akinek tudomása van arról, hogy a háború továbbfolytatása elkerülhetetlenül Angliára teljes pusztulást vonja maga után. Másrészt, a régebbi időkben olyan személyi kapcsolatok fűzték Angliához, hogy kényszerképzeteiben azt hitte, ezek révén esetleg eredményesen közvetíthet a béke érdekében. Hátrahagyott írásából kitűnik, hogy a béke előkészítése érdekében Hamilton herceggel akart találkozni, annak Glasgow melletti birtokán. Hess Rudolf a herceggel a berlini olimpián is megismerkedett. Kiderült írásából az is, hogy Churchillt egyáltalán nem is akarta látni, kizárólag a herceggel és néhány más ismerőssel akarta megbeszélni tervét. Az volt a rögeszméje, hogy esetleg békepártot lehet alakítani Angliában és azzal lehetne megkötni a békét. Azt is remélte, — mint írásából kitűnik, — hogy két nap múlva visszatérhet Londonból, sőt azt is bizonyosra vette, hogy az anglok benzint is fognak rendelkezésére bocsátani a visszatérés céljaira.

ARULÁSRÓL SZÓ SEM LEHET

Irányadó körökben hangoztatják, hogy Hess jó nemzeti szocialista, hű hazafi és jó német, azonban az előző jelentésben említett lelki depressziója eltérítette az egyenes útról. Tettét súlyos fegyelmi vétségnek kell ugyan tekinteni de

árulásról szó sem lehet, mert cselekedetében a legnemesebb szándék vezette.

Rosszindulatuk azok a jelentések, amelyek menekülésnek akarják feltüntetni utját. Ha Hess Rudolf menekülni akart volna, mindenesetre magával vitte volna családját, amelyet nagyon szeret.

Gépével 800 kilométert tett meg, amely jelentős táv egy ilyen gépnek. Amikor a kijelölt cél felé érkezett, gépet háromezer méter magasságba kormányozta fel és onnan ugrott ki. Ezt a tettét úgy lehet magyarázni, hogy nem akarta, hogy gépe angol kezébe jusson.

Politikai körökben ismételtelen rámu-

tatnak Hess testi szenvedéseire — nevezetesen gyomorbetegségeire — és túlzott idealizmusára, amely kényszerképzetekké sulyosodott. Egyelőre nem lehet tudni, vajjon terve keresztülviteléhez vitt-e magával iratokat. Annyit tudnak, hogy repülőútja előtt lefordította angolra a Führer legutóbbi beszédét. Tény az, hogy Hess Rudolf katonai tervekbe nem volt beavatva.

Német irányadó helyen kijelentették, lehetséges, hogy Hess Rudolfhoz nemleges országokon keresztül az anglok üzeneteket juttattak el és ilyen módon léprecsalták. Feltehető továbbá, hogy Hess közvetlen környezetében voltak olyanok, akik tudták tervéről. Ez irányban szigorú vizsgálat folyik. Miután az eset immár világosan áll hangoztatják, hogy

az eset igen sajnálatraméltó ugyan, de Németországra hátrányt nem jelent mert lehetetlen, hogy Hess Rudolf akár szóban, akár tettekben elkövessen valamit hazája ellen

KÉK IRÓNALL RAJZOLT KÖR A TÉRKÉPEN

Londonból jelentik: Mint a Reuter iroda jelenti, valószínűtlennek tartják, hogy Churchill miniszterelnök találkozzék Hess Rudolfal, akit sebesült hadifogolyként kezelnek. Kirk Patrick a külügyminisztérium képviselője, aki Hesshez ment, még nem tért vissza Londonba. Churchillnek azonban mégis módjában lesz az alsóházban nyilatkozni. Azon a térképen, amelyen Hess kék ceruzával megjelölte az utat Ausburgtól Skóciáig, ugyancsak kék ceruzával rajzolt kört találtak. Ez Dungawell helyiséget, Hamilton herceg birtokát jelöli. Amikor Hess Dungawell közelében, 12 kilométerre Glasgowntól földet ért, a közelben tartózkodó földmivestől azt kérte, hogy mutassa meg az utat Dungawell felé. Bár bokája megsérült, azt kívánta, hogy vezesse Hamilton házába, amelyről azt hitte, hogy egészen közel van. A földmives szerint Hess nem mondta meg, hogy miért akar találkozni Hamiltonnal.

Roosevelt nem fogadta az amerikai anyák békeküldöttségét

Papen a török államelnökkel, a szovjet nagykövet az Egyesült Államok külügyminiszterével tanácskozt. — Albánia nem hadszíntér többé

Washingtonból jelentik: (NTI.) Az amerikai anyák küldöttségét küldtek Washingtonba, hogy az elnököt az Egyesült Államok semlegességének fenntartására kérjék. Az elnök azonban nem fogadta a küldöttséget.

Amszterdamból jelentik (NTI.): Az angol alsóház a londoni rádió közlése szerint szerdán zárt ülést tartott, amelyen a gazdasági hadviselés kérdéseit vitatták meg.

Washingtonból jelentik (NTI.): Omanszky szovjet orosz nagykövet egyórási megbeszélést folytatott a külügyminiszterrel. A megbeszélésen résztvett Sumner Welles, külügyi államtitkár is.

SAUDI ARABIA VÉDELMI INTÉZKEDÉSEKET TETT

Istanbulból jelentik: (NTI.) Papen német nagykövet, szerdán délután megbeszélést folytatott az államelnökkel. A kihallgatáson jelen volt a külügyminiszter is.

Ankarából jelentik (NTI.): A miniszterelnök és a külügyminiszter nyilatkozott a néppárt előtt az elmúlt napok eseményeiről.

Beirutból jelentik (NTI.): Bagdadi jelentés szerint Saukat hadügyminiszter útja kielégítő eredménnyel járt. Visszatérését a legnagyobb nyugalommal várják. Az iraki főváros politikai köreiből a hadügyminiszter útja eredményének nagy fontosságát tulajdonítanak a közelkeleti helyzet további fejleményei szempontjából.

Beirutból jelentik (NTI.): Saudi Arabia kairói követe határozottan megoafolta azt a külföldön terjesztett hírt, hogy Saudi Arabia állítólag csapatokat vont össze Irak ellen. Bizonyos biztonsági intézkedéseket tettek ugyan, ezek azonban kizárólag védelemre szolgálnak.

Rómából jelentik: (MTI.) A Duce rendelete szerint Albánia május 20-án megszűnik hadművelési terület lenni.

FÖLKELESTŐL LEHET TARTANI VALAMENNYI ARAB ORSZÁGBAN

Vichyből jelentik (NTI.): Beirutból jelentés szerint a bagdadi rádió közölte, hogy az afgán nép felhívta kormányát, siessen Irak segítségére. Az afgán kormány a felhívás után kérte az angol követelet, tegyen lépéseket

Bármikor színes felvétel

is készülhet a „VITO”-val, anélkül, hogy a behelyezett fekete-fehér filmtekeret előbb végig kellene exponálni. Minden jó szaküzletben szívesen megmutatják, hogy milyen könnyen és kényelmesen változatható a film és hogy a „VITO”-nak ezenkívül még mennyi ötletes és kítűnő tulajdonsága van.

Kérjen ismertetőt fotokereskedőtől vagy a vezérképviseletől: Solc Testvérek, Budapest, IV. Kecskeméti utca 8/18.

Vegyen részt az ez évi 1500. — Pengős BÉSSAPAN F pályázaton!

36 felvétel 24 × 36 mm.

Ara:

P 180.

kormányánál az angol-iraki viszály megoldására, különben attól lehet tartani, hogy valamennyi arab országban fölkelés tör ki

Vichyből jelentik (NTI.): Beirutból jelentés szerint a szerdai iraki hivatalos jelentés a következőképpen hangzik:

Ellenséges repülők bombákat dobtak két egészségügyi kocsira. A kocsik jelzése világosan felismerhető volt. Mindkét kocsi utasai életüket veszítették. Repülőink felderítő repüléseket végeztek ellenséges támaszpontok fölött. Egy angol repülőgép átrepült a főváros fölött és négy bombát dobott le, amelyek nem okoztak kárt. Több ellenséges gép az ország déli részében átrepült egy város felett. Bombáik nem találtak célba. Csapataink a nyugati sivatagban erőyes támadásokat intéztek az ellenséges állások ellen. Kerselánál lezuhant egy ellenséges bombázó. A pilóta életét veszítette. A másik kettő is megsebesült. Az egyikre foglyul ejtettük.

SÜLYOS ZAVARGÁSOK INDIÁBAN

Kabulból jelentik (NTI.): India több tartományában egyre súlyosabb zavargások zajlanak le. A tömeg megtámadta a karhatalmat, hogy fegyvereket szerezzen. Az angol rendőrség erre a tömegre lött s ez újabb tüntetésekre adott okot. Mindkét részről több halott és sebesült az áldozat.

Beirutból jelentik (NTI.): A brit főbiztos elrendelte a palesztinai angol nők és gyermekek elszállítását. Meg nem erősített hírek szerint az egyiptomi angol nőket és gyermekeket is elviszik Indiába.

TOBORZÓ!

Talán nem is volt oly nagy meglepetés, amikor az Erdélyi Római Katolikus Nőszövetség elnökszónyának, gróf Bethlen Györgynének aláírásával meghaptuk a tájékoztatást és felhívást a Nők Önkéntes Honvédelmi szervezkedésének beindítására.

Ha nem is esett erről köztünk eddig szó, a letkünk mélyén mindannyiunk várt már a „behívó”-t, sőt, inkább az lepelt meg, hogy még most is csak önkéntes jellegű ez a megmozdulás.

Határainkon túl már minden nemzet asszonya csatasorban áll a házájért és nem maradhatunk el mögöttük, mert a magyar asszony és leány szereti annyira nemzetét, mint a német, olasz, spanyol, finn vagy többi testvére. Csak szélszórni kalász voltunk eddig, mely erős, céltudatos, egységesen irányító, összekötő kézre vár, hogy képe kötéssék beléle.

Az ország kerületekre lett felosztva és minden egyes kerületben más-más magyar női szövetség oldja meg a nők honvédelmi feladatainak szervezését, minisztériumi utasítás, ellenőrzés és irányítás mellett. Az erdélyi, valamint bihari és szalmári visszacsatolt részek területén a kolozsvári központokkal irányított római katolikus, református és unitárius nőszövetségeket bízták meg ezzel a munkával.

De lássuk csak, miről is van itt szó tulajdonképpen? Fegyvergyakorlatra hívnak bennünket, géppuska, pilótákormánykerék, vagy srappel körül a kezünkbe? Nem, csak arról, hogy a férfiak hadbavonulása idején, megfelelő számú és keletlen kiképzeti női munkaerő tudja majd pótolni őket: a hivatali, ipar- és kereskedelmi, valamint a földmunka területein, továbbá, hogy az ápolás nagy feladatai és a gondozásra szoruló gyermekek és tehetetlen öregek ellátása megoldassék.

Óriási feladat! Beláthatatlan nagy munkatér! Áldassék az Isten, hogy jelettünk még két az ég és adatik hozzá elegendő idő, hogy ezen kötelességeinkre nyugodtan készülhünk.

És mi lesz itt az első tennivaló? A terepszemle, a számbavétel nagy munkája. Egy amolyan második női népszámlálási fele.

Egyházközségünk asszony- és leánycsoportja a komoly feladat mely átérésében, vállalja ezt a nem létszám és sok járadással járó munkát és városunk székesegyházi, olasz és velencei területén mihamarabb megkezdi az összeíró munkát. Amikor aktatáskánk mélyén súlyosodó nyomtatványainkkal járják majd a Belváros emeletes házainak lépcsőit és a külterleket girbe-görbe utcáit, a női honvédelem első ütközetére indulnak.

Van valami felemelő abban, hogy ezt most még önkéntesen lehet csinálni. Nem kötelez senki, nem hajt még senki, csak a szívünk, a magyar női becsületünk! És lesz úgy, hogy líhegő tüdővel, dobogó szívvel támaszkodunk a lépcsőházak korlátjához és táradt, sajjó lábbal visszuk magunkat odébb csaholó kutyák és

gyanakodva ajtót becsapó szegény emberek nyomortanyáin. De seba, hiszen éppen az áldozatok nyomán fakadt eredmény teszi értékessé ezt a munkát.

A szükséges adatok beszerzésén túl, még egy óriási haszon származik ezekből az utakból. Ertelmiségi asszonyaink szemtől-szembe kerülnek majd városunk küzködő rétegével, azaz a társadalmi réteggel, amelynek élete szociális, lelki elrendezésre vár, különben mindannyian kik magyarok vagyunk velük együtt és miatuk pusztulunk el.

Ez a hatalmas női összeírás a honvédelmi szervezkedés mellett nagy szerű elindulás lehetne a béke idején való szervezett szociális munkára. Szomorú lenne, ha csak a bombák robbanásaitól való félelem csíholná ki belőlünk legjobb erőinket. A nyugalom, a béke idején is akad ezer tennivaló, mert addig nem nyugodhatunk, míg városunkban egyetlen egy szegény, koldus, magatehetetlen öreg, csavargó vagy árva gyermek és munkanélküli ember szomorú, elkeseredett pillantásával találkozunk.

Ezen összeírás alkalmával mi katolikus asszonyok és leányok egyben plébánosaink család-összeírását is vállaljuk. Egy járadással két fontos munkatételjelmény. Szívvel örvendünk, hogy megteheljük.

Hisszük azt, hogy ahova majd bekapogtatunk szíves magyar fogadtatásra találunk és senki sem fog megnehezteni, amiért drága munkaidé-

jét igénybevevessük, hiszen hazafias szolgálatteljesítés annak is, aki az adatokat írja, annak is, aki azokat tollbamondja.

Hogy ezt a munkát mielőbb, mentől tökéletesebben elvégezhessük, az egyházközségi asszony- és leánycsoport szeretettel fordul városunk még be nem szervezett katolikus magyar asszonyaihoz, leányaihoz és nagyon kéri, ajánlják fel munkaerejüket ezen gyönyörű feladathoz. Mennél több kéz és láb sűrűg benne, annál hamarabb és tökéletesebb lesz a női honvédelem első munkatételjelménye. Az önkéntes jelentkezés valamiképp nyilvános vizsgálója lesz az áldozatoktól vissza nem riadó, nem külsőségekkel jütoztatott, hanem csendes, rejtelt, de annál szívósabb építő, munkás hazaszeretetünknek.

A polgármester nagylelkű, megértő készsége tette lehetővé, hogy Tópsál Vilmosné városi tisztviselő a női honvédelmi szervező munka irodai részét vezethesse és a begyűjtött adatokat rendszerezve feldolgozhassa, amiért női közösségünk ezuton is mély háláját és köszönetét jejezi ki.

Tópsál Vilmosné május 19-től, hétfőtől kezdődőleg, Pray György 5. számú irodáján, minden d. u. 4 óráig fogadja az összeíró munkára önkéntesen jelentkező hölgyeket, ellátván őket a szükséges felvilágosításokkal és nyomtatványokkal.

Református asszony és leánytestvéreinkben hasonló buzgalommal ég a szolgálat vágya és annakidején saját vonalunkon hasonló lelkes munka indul és hisszük, hogy a két áldozatos munkaidéget meg fogja oldani a Jóisten.

Scholz Klára.

Kinevezte a miniszter a nagyváradi és kolozsvári kereskedelmi és iparkamara- rai bizottság tagjait

Budapestről jelentik: A hivatalos lap szardai száma közleménye szerint a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnöki rendelet alapján kinevezte a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara-
rai bizottság kereskedő és iparos tagjait a következők személyében:

Krausz Soma, az Andrányi Károly és fia i. r.-t. vaskereskedő cég igazgatója.

Szöcs György, a „Hangya” fogy. szövetkezet igazgatója.

Török Zoltán fűszer- és gyarmataru-kereskedő, a szatmárnémeti kereskedelmi társulat elnöke.

Dr. Szirmay Lajos szesz-, élesztő- és vegyészeti gyáros.

Nagy Gábor, a Dreher sörgyár fő-tisztviselője.

Mónus Sándor, a Carmen cipőgyár igazgatója.

Nagy István cukorgyáros.

Pintér István építésmérnök.

Hajtajter Gyula szalaggyáros.

Varga Ferenc építési vállalkozó, ipartestületi elnök.

Cziller Imre textil- és rövidárkereskedő.

Dr. Udvarny András, a Delka cipőgyári lerakat vezetője.

Fekete László fűszerkereskedő.

Hedrich Richard fakereskedő.

Hornyánszky Pál termény- és liszt-kereskedő.

Hajnal József textilnagykereskedő.

Rácz Mihály borkereskedő.

Lestyán Kálmán könyv- és papír-kereskedő.

Wittmann Antal szőnyegkereskedő.

Nagy János terménykereskedő.

Marschalkó József divataru-kereskedő.

Szenyeny Károly fűszerkereskedő.

Ujhelyi László fa- és szénkereskedő.

Palovits László textilkereskedő.

Kerekes Bertalan fűszer- és vegyes-kereskedő, a nagyvárosi kereskedő-egyesület elnöke.

Haracsák József fűszer- és vegyes-kereskedő.

Paragh Sándor fűszer- és csemege-kereskedő.

Szabó Károly asztalos, ipartestületi elnök.

Fenesty László építőmester, ipartestületi alelnök.

Darabont Gyula szabómester.

Somlay Imre bádogos.

Galló János csizmadiamester.

Széplaky Sándor hentes és mészáros.

Végh Gyula kelmefestő.

Kovács Imre kőfaragó ipartestületi elnök.

Erneszt József lakatos.

Beresz Lajos géplakatosmester, ipartestületi elnök.

Zakar András

Tihamér püspök élete
ahogyan kortársai látták

Ara füzve 4, kötve 5 Pengő.
Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadása.

Kapható könyvosztályunknál.

Kocsis László géplakatosmester, ipartestületi elnök.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara-
nál alakítandó bizottság tagjai, vá a következő kereskedőket és iparosokat neveztek ki:

Rácz Mihály építész, felsőházi tag, Rimanóczy Kálmán gyárigazgató Szolnoky Gyula gyárigazgató, dr. Gaál Zsigmond gyárigazgató, Sallak Dezső fűszernagykereskedő, Bodor Bertalan, a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank igazgatója, Pálffy László, a Bodnár és Szántó cég igazgatója, Poszler László borkereskedő, Muntyán Gyula temetkezési intézet tulajdonosa, László Endre, a Transzilvania bank igazgatója, Elekes Béla, a Szövetség szövetkezeti központ igazgatója, Bauma Viktor bányagazgató, Bochtis János kalaposmester, Szóts Béla villamosmű igazgató, Beke Ödön fakereskedő országgyűlési képviselő, Prezenszky Béla sütőmester, Demeter Ferenc szabómester, ipartestületi elnök, Uray Sándor asztalosmester, Uram Antal fodrásmester, ipartestületi alelnök.

Réthy József hentes és mészárosmester, Zabolay Pál cipész, Komjátszeghy Lajos vendéglős, dr. Niman Lajos építőmester, dr. Szakács Lajos fűszerkereskedő, Páll Elemér műszaki cikk kereskedő, Schuster Viktor díszmúrukereskedő, Placsintár Lukács fehérműkereskedő, ifj. Szele Márton kereskedelmi ügynök, Ilosvay Árpád borkereskedő, Szilágyi Ferenc timár-
mester, Szabó Lajos vaskereskedő, Aján Jenő nyersborkereskedő, Bányai László szabómester, Marosán József szabómester, Wollmann Gusztáv borkereskedő, Diószeghy Sándor vendéglős, Józsa Sándor kalaposmester, Kincses Károly vaskereskedő, Barna András borkereskedő, Hulka Károly fűszerkereskedő.

Áldozócsütörtökön avatják fel a Magyar Sajtó Házát

Budapestről jelentik: (MTI.) Május 22-én, áldozócsütörtökön délelőtt féltizenegy órakor avatják fel ünnepléses külsőségek között az Andrassy út 101. szám alatt a Magyar Sajtó Házát. Kilenc órakor a római katolikus egyház szertartása szerint megszentelik majd a református és evangélikus egyház szertartása szerint megáldják. A felavató ünnepségre a meghívókat Kolossváry Borcsa Mihály elnök most küldte szét. Tizenkét órakor díszközgyűlést tart a Hírlapírók Országos nyugdíjintézete fennállásának hatvanéves évfordulója alkalmából, amelyen vitéz Kozma Miklós, az intézet elnöke, mond ünnepi beszédet. Utána Zimmer Ferenc ismerteti az intézet hatvanéves történetét. Végül a társintézetek tolmácsolják üdvözlőket.

Mécs László

szavaló este május 17-én szombaton este 9 órakor lesz a Szigligeti Színházban. Jegyek a színházi pénztárnál kaphatók, mérsékelt emelt helyárrakkal.

Május 18-án vasárnap délelőtt 11 órakor a tanuló ifjuságnak szaval, 50 filléres helyárrakkal.

Jöjünk el minányán meghaligatni a nagy szociális magyar költőt!

Visszakapták a nagyváradi muzeumban őrzött relikviákat a 25-ötös honvédek

A hadügyminiszter köszönő levele a muzeumhoz

Nagyvárad. Saját tud. Egymás után kerülnek vissza eredeti rendeltetési helyükre azok a képek, szobrok, emléktáblák, amelyeket a román megszállás idejében a városi muzeum őrzött meg. A Szigligeti szobor már régi helyén áll, a Nagy Sándor-emléktábla, a Szigligeti szülőházát jelző tábla és a török hódoltság alól való felszabadulás emlékére készült márványtábla szintén visszakerült arra a helyre, ahová annakidején a kegyelet illesztette, de ahonnan elparancsolta a román államhatalom. Tegnap számunkban emlékeztünk meg azokról a képekről, amelyeket a város vezetősége kedden vett át a muzeumtól, hogy a városházán helyezze el ismét. Ugyanígy átadásra kerültek azok a képek, amelyek a cs. és kir. 37-ik gyalogezred tulajdonát képezték s amelyek most a m. kir. 25. honvédgyalogezred tulajdonába mennek át.

Ezzel az átadással kapcsolatban a honvédelmi miniszter az alábbi köszönő levelet intézte a városi muzeum igazgatóságához:

Örömmel értesültem, hogy a volt cs. és kir. 37. gyalogezred tulajdonát képezett — a román megszállás alatt a nagyváradi muzeumban őrzött — összesen 56 darabból álló festmény és fényképgyűjtemény a m. kir. 25. honvédgyalogezrednek, mint a fenti volt gyalogezred hagyományápoló csapatestének már átadatott.

Ez alkalommal nem mulasztatom el, hogy a nagyváradi muzeum nagyrabecsült igazgatóságának hálás köszönetet ne mondjak azért a mély hazafiságról tanuskodó — a katonai műveltség értékeit is féltőn védő — gondoskodásért, mely lehetővé tette, hogy ezek az értékes hádtörténelmi tárgyak — a román megszállás nehéz

körülményei ellenére — teljes értékükben megőriztessenek és átadassanak annak a honvédségi alakulatnak, melynél történelmük folytatják és a nemzet katonás, izzó magyar harcias szellemét emelni fogják.

Vitéz Bartha Károly s. k.

A hadügyminiszter levele méltó elégtétellel tölti el a muzeum vezetőjét. Viszont azonban, ugyanakkor, amikor az igazgatóság gondoskodik a megőrzött tárgyak átadásáról, új feladatok hárulnak reá a gyűjteményének kiegészítése céljából. Az erre irányuló munkálatok folyamatban vannak. Elsősorban azokról a tárgyakról van szó, amelyeket a muzeum igazgatósága a románok elől a trianoni Magyarországra menekített. Ezek visszaszállítására érdekében már megindultak a tárgyalások. Azonkívül az igazgatóság gondoskodik fog arról, hogy úgynevezett vándorgyűjteményekkel tegye időnként gazdagabbá és megismerlése érdekesebbé a nagyváradi városi muzeumot. Végül felszó-

lítás fognak intézni magánosokhoz, hogy biharmegyei vonatkozású, művelési értékű tárgyaikat alkalmi kiállítások keretében bocsássák a muzeum rendelkezésére.

Jó kilátásokkal biztat a Hitler-Darlan találkozó eredménye

Ismét csökkentették a megszállási költségek francia részét. Ötezer külföldi zsidót tartóztattak le Párizsban

Párizsból jelentik: (NTI) Vichy-i politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak a Führer és Darlan tengerarny között Berchtesgadenben lefolyt négy órás megbeszélésnek. Hangsúlyozzák ezekben a körökben, hogy az összejövetel eredménye igen biztató.

Azok a gyakorlati intézkedések, amelyekre a német-francia tárgyalások már eddig is vezettek, a jövőben követendő politika keretében történtek. Ebben a politikában, amely Európa újrendezésére irányul, Franciaország teljes szabadsággal és függetlenséggel kíván résztvenni. Hozzáteszik politikai körökben, hogy a francia politikának ez az iránya jó kilátásokkal kecsegtet a jövőre nézve.

Zürichbe érkezett jelentés szerint a német-francia tárgyalások során ismét sikerült elérni a megszállási költségeinek csökkentését.

Párizsból jelentik: (NTI) A csütörtök reggeli lapok jelentése szerint a vichy kormány rendeletére szerdán Párizsban ötezer külföldi zsidót tartóztattak le és gyűjtőtáborba szállították őket. Ezt az intézkedést az 1940 október hó 4-én kiadott törvény alapján hozták. A törvény kimondja, hogy a külföldi eredetű zsidókat le lehet tartóztatni és gyűjtőtáborba lehet szállítani. Franciaország meg nem szállott részeiben eddig már 20.000 zsidót vittek három nagy gyűjtőtáborba. Az ujjáépítési munkálatokra használják fel őket.

Horvátország élelmiszert szállít Dalmáciának

Rómából jelentik: (Stefani) Az olasz és horvát hatóságok egyezményt írtak alá, amelynek értelmében Horvátországból élelmiszert szállítanak Dalmáciába.

Csak úgy szép az asszony

ha a foga szép. Használjon egy kis ODOL-pépet Nagyszájas asszonyom és minden szem megakad hófehér fogán. Sok millió asszony széles e világon az ODOL fogpép habjának köszönheti szép és egészséges fogát. Ez a pép alaposan tisztít, erősíti a foghúst és üdíti a leheletet.

20 ezer tonnás segédcirkálót süllyesztettek el a németek az Atlanti Oceanon

Newyorkból jelentik (NTI): Itteni hajózási körök értesülése szerint angol szolgálatban lévő négy hajó elenséges beavatkozás következtében elsüllyedt. Az elsüllyedt hajók a *Solferino* nevű 2580 tonnás norvég teherhajó, a *Derby Shire* nevű 11.660 tonnás motorhajó, a *Hercules* nevű 2317 tonnás holland teherhajó és a *St. Conrado* nevű 7982 tonnás brit tartályhajó. Az utóbbit Grönlandtól 400 mérföldnyire délkeletre süllyesztették el.

Berlinből jelentik (NTI): Az Atlanti ocean északi részén egy német tengeralattjáró elsüllyesztett egy 20 ezer tonnás felfegyverzett segédcirkálót.

Amszterdamból jelentik (NTI): Londoni jelentés szerint a legutóbbi német bombázások során megrongált nevezetesebb épületek a *Lambeth* palota, a *Queenshall* és a *St. James* palota. Az *Old Bailey*, London legfőbb törvényszéki épületét a háború kitörése óta három ízben rongálták meg a bombák. Teljesen elpusztult az Údvadseregnek a Viktoria uton lévő székháza is.

A jövő héten tárgyalja a belügyminiszteri küldött a városi költségvetést Váradon

Nagyvárad. Saját tud. A városi költségvetés tárgyalására szombaton este Nagyváradra érkezik Sas Elemér miniszteri tanácsos, Cserny István, titkár, Keresztessy Ernő és Szuppán Geza számtanácsos társaságában. Vasárnap megtekintik a város nevezetességeit és hétfőn megkezdik a költségvetés tárgyalását, a polgármester jelentésében.

Kádár Levente iparügyi államtitkár ugyancsak szombaton Nagyváradra érkezik hivatalos látogatásra. A város vacsorát ad tisztelőire, melyre hivatalosak az ipari és közélet vezetői.

Borzalmas erejű robbanás egy játékarúgyárban

Budapestről jelenti az Esti Ujság: Emlékeztetes még az a robbanás, amely a Komlós Gyuláné féle játékarúgyár előtt történt, Nagyváradra szánt játék robbanólövegek robbantak fel. Ma reggel háromnegyed nyolc órakor újabb robbanás történt a Komlós féle játékarúgyárban, amelyet ugyan a rendőrség még annakidején eltiltott a robbanószerek gyártásától, de raktárukban tovább is tartottak robbanószereket. A robbanás olyan erejű volt, hogy a régi épület egyik falát teljesen kidöntötte és a munkate-

remben, ahol fiatal leányok dolgoztak, az összes ládák, játékszerek szanaszét repültek. A robbanás következtében Hegedüs Edit nevű alkalmazottnak mind a két szeme kifolyt, Komlós Károly üzletvezető pedig igen súlyos égési sebeket szenvedett. Rajtuk kívül még hat leány sérült meg többé kevésbé súlyosan, akiket a mentők szállítottak kórházba. A tüzoltók és mentők pillanatok alatt a helyszínen termettek és megkezdtek a mentési munkálatokat. A vizsgálat folyik.

Megtalálták gróf Rhedei ajándék-zászlaját

Nagyvárad. Saját tud. A városi könyvtár rendezése során a könyvek mögött, rejtve, érdekes leltre bukkantak.

A piros nehézselyem zászlót gróf Rhédey Lajos főispáni adminisztrátor ajándékozta Nagyvárad polgári katonasága számára 1810-ben. A zászló mindkét oldalán festmény van az egyik Szent Istvánt ábrázolja, amint országát felajánlja, a másikat pedig a város címere díszíti.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Belvárosi mozgóban
Csütörtöktől a

Kék hold völgye

minden idők leghatalmasabb alkotása.

Szerdán utoljára a Lovagias ügy.

Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1
Csütörtöktől

I. A milliósos szobalány

Dick Powel, Olivia De Havilland

II. Erdők haramiája.

Szerdán utoljára: **Vágyak**
Danielle Darrieux, Charles Vanel

Apolló filmszínházban

Ma pénteken indul Nóti Károly vigiátéka

Szerelemből nőültem

Erdélyi Micé, Kabos, Csontos és Vaszary Piri.

GAZDASÁGI ÉLET

Kormányrendelet intézkedett a nyugdíjak felemeléséről

5.5 és 7 százalékos emelés. A májusi különbözetet júniusban fizetik ki

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hivatalos lap csütörtöki száma közli a kormánynak a közszolgálatban álló tisztviselők illetményeinek továbbá az árvák, özvegyek és nyugdíjasok ellátási díjainak felemelése tárgyában kiadott rendeletét.

1941. május 1-től a tényleges alkalmazottak fizetését átlagban 5.5 százalékkal felemelte a rendelet, továbbá 50 százalékkal felemelte a feleség után járó családi pótlékot. A nagyobb családú alkalmazottaknál pedig már 3 gyermek után megadja azt a magasabb összegű családi pótlékot, amely eddig csak négy és annál több gyermek után járt. A fizetésemelésnél figyelemmel volt a kormány a családvédelmi szempontokra. Ez az intézkedés a nagyobb család-

dok és kisebb fizetésű alkalmazottak anyagi helyzetét javítja.

A rendelet a nyugdíjellátásokat 7 százalékkal emeli. A családi pótlék felemelése mellett további jelentős

családvédelmi intézkedéseket is tartalmaz a rendelet. Így kimondja, hogy az igényjogosultság a rendes és tényleges szolgálatra bevonult gyermekek után megmarad a nevelési pótlék mindaddig, amíg a tényleges altiszti rendfokozatot el nem éri. Kijelenti a rendelet, hogy az árvákat megillető nevelési járuléka a családi pótlék összegénél nem lehet kisebb, továbbá, hogy a nyugdíjasok örökre fogadott gyermekei is részesülnek nevelési járulékból. Az 1941. május hóra járó különbözetet a június havi járandósággal együtt fizetik ki.

b) szóda vagy hamuszir. Gyakran helyettesíthetik a mosóporokat. Különösen fehérnemű áztatáshoz, valamint konyhaedények tisztításához alkalmasak. Gyapjuruha mosásához kevésbé ajánlhatók.

c) szalmiákszesz. Gyapjuruhákhöz igen jól beválik. Szódás és hamuszir mosófűrdőkhöz is célszerű szalmiákszeszt vegyíteni.

d) klórmentes sohasem szabad használni házimosáshoz. Igen veszedelmes halványító szer. Zavaros klórmentesoldat a benne lebegő szemcsék következtében helyenkint úgynevezett „klórlukákat” okoz a ruhában. Csak szakértelemmel használható.

e) tiszta anyag. Szódával, hamuszirral, vagy szaponinnal jó mosó hatású lehet. Vastartalmú anyagot azonban nem szabad használni, mert az elszárigítja a fehérneműt.

f) tiszta homok. Finoman szitálva igen jó mechanikailag ható tisztító szer. A legfinomabb folyóvízi vagy tengeri homok tiszta anyaggal és két-három százalékos szódával elkeverve, kézmosáshoz is igen alkalmas. Szódban gazdagabb keverékek (5-20 rész szóda, 80 rész homok) igen ajánlhatók surolószer gyanánt. A homokhoz hasonlóan hat a finomra tört horzsa, sőt a finom fűrészpor is.

Takarékoskodjunk a szappannal!

Jól bevált háztartásokkal lehet pótolni a hiányt

Ma, amikor a korlátozások idejét éljük, a szappanellátás nehézségei közt nem lehet felesleges, ha a világháborús tapasztalatokat ismét felelevenítjük. Mindenekelőtt ismernünk kell azokat a mosó- és tisztítószereket, amelyeket mosáshoz nyugodtan használhatunk szappan mellett, vagy helyett. A takarékos mosásra vonatkozó

tudnivalók nagyjában a következőkben foglalhatók össze:

A szappannal takarékoskodjunk, mert értékes nyersanyaggal vagyis a szappan előállításához szükséges növényi és állati zsírok és olajok egy része külföldi s az utánpótlás elmárádása miatt beszerzésük nehéz. A hazai nyersanyagok pedig részben fontosabb célokra szükségesek. Nemzetgazdasági szempontból helytelenül jár el, aki tékozolja a szappant, vagy ott is felhasználja, ahol az más anyagokkal helyettesíthető.

A pipereszappant és a mosószappant lehetőleg csak testápolásra használjuk. Ruhamosáshoz vegyünk olcsó, gazdaságos, egészségre nem ártalmas és a ruha kinéletes mosását is biztosító, megfelelő utasítással ellátott mosószereket. Nagyon is jól lehet helyettesíteni ugyanis a szappant egyes mosóporokkal. Ilyeneket házilag előállíthatunk, még pedig sokkal olcsóbban mint amennyibe készen kerülnek.

A mosópor szokásos összetétele nem egyéb, mint szóda és szappanpor keveréke. Értékét persze a szappan adja meg. A házilag készítenél mosópor 85-90 százalékos szódából és 15-20 százalékos szappanporból álljon. Kézmosásra használva célszerű dolog még finoman szitált homokot is hozzákeverni. A szappan porítását is el lehet végezni házilag úgy, hogy a szappant tűzhely fölött teljesen kiszáritjuk és közönséges kanyharezselőn zuzzuk porrá. Mosópor helyett néha csupán szódát is használhatunk, például pamutból és lenből készült ruhaneműk mosásához megfelelő áztatás után elegendő a szódaoldatban történő kifőzés. (30 gramm szóda, 1 liter vízhez.) Aki takarékoskodni akar a szappannal, egy rész szappanhoz egy rész szódát vehet.

GYAKRAN HASZNÁLT MOSÓSZEREK

Vegyük sorba a gyakran használt mosószereket:

a) marólóg. Gondosan őrizendő, mert maró hatású és veszélyes. Fehérnemű mosásához sohasem használjuk, mert gyengíti a rostokat. Különösen hátrányos hatása van a gyapjú árura. A bőrt erősen megtámadja. Surolószernek azonban használható.

A Hangya és a Baross Szövetség közösen lép fel az alszövetkezetek és a strómanok ellen

Az elmúlt napokban nagyjelentőségű megállapodás jött létre a Hangya Központ és a Baross Szövetség között. Dr. Wünsch Frigyes és Ilovsky János szakemberek bevonásával megteremtették azt az alapot, amelyen a magyar magánkereskedelelem és a magyar szövetkezeti tevékenység ezután egymással testvéri egyetértésben élhet és együttes erővel törekedhet a keresztény magyar gazdasági élet minél tökéletesebb kifejezésére és a fogyasztók minél jobb ellátására. Bizonyos oldalról évek óta ellentéteket igyekeztek szítani a magánkereskedelelem és a szövetkezeti tevékenység között. Ezt a káros és egyoldalú munkát a Hangya és a Baross Szövetség az egészséges nagy- és kiskereskedelem kifejlésztése szempontjából károsnak és megfélemtetőnek tartotta.

A lefolytatott tárgyalások eredményeként megteremtették azokat az előfeltételeket, amelyeken keresztül

országos érdekből a legteljesebb megértés és együttműködés létrejöhet és amely biztosítja a magyar kiskereskedők boldogulási lehetőségét, de egyben arra is kiterjed, hogy indokolt esetekben, ha az érdekeltek maguk úgy kívánják szövetkezetekbe tömörülhessenek. A megállapodás biztosítékot nyújt arra is, hogy a keresztény magánkereskedelelem fejlődésének kisegyztetéséért a szövetkezetekkel együtt dolgozva, minden veszélyeztető és ártalmas versenytől megkíméltesse.

A két nagy szervezet együttesen fog eljárni az alszövetkezetek, valamint a stróman-rendszer ellen és kölcsönösen arra törekszik, hogy a kormány kereskedelmi és gazdasági elgondolásainak érvényrejuttatását a gyakorlati életben elősegítse. A megállapodást a közeli napokban írják alá és azt hivatalosan bemutatják Reményi-Schneller Lajos, Varga József és Laky Dezső gazdasági minisztereknek.

A bolgár gazdasági élet vezéralakjai Budapesten

A miniszterelnök is részt vett a tiszteletükre adott vacsorán

Budapestről jelenti: (MTI.) Báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter fogadta Mihajloff volt bolgár földművelésügyi államtitkárt, aki Kusev földművelésügyi miniszter képviselőjében van Budapesten és a bolgár szövetkezeti élet vezető férfiainak. A miniszter szívélyesen üdvözölte a megjelenteket. A miniszter lelkes eljénzessel fogadott beszéde

után barátságos eszmecsere folytatótt a magyar és bolgár szövetkezeti mozgalom kérdéseiről.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A földművelésügyi miniszter szerdán a Gellért-szállóban vacsorát adott a bolgár szövetkezeti vezetők tiszteletére. A vacsorán résztvett Bárdossy miniszterelnök is.

Frenczel Sándor

tükör és üvegcsiszolda

Tábla-üveg nagy raktár
Képkerepezés
Falburkoló üvegcsempék
gyári lerakata
Nagyvarad, Szt. János u. 44-48.

Telefon: 19-13

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZAM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30.
félre 15, egy óra 2,50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Telefon: 12-27.
Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.
Kéziratokat nem örzünk meg és nem
adunk vissza

Kiadták az Akadémia nagy díját.
Budapestről jelentik: (MTI) A Magyar Tudományos Akadémia szerdán délután összehívást tartott. Az Akadémia nagy jutalmát Szinnyei Ferenc irodalomtörténész, egyetemi tanár, Arany János és Kemény Zsigmond életírója kapta. Mellékjuttalomban részesültek Lyka Károly, Babits Mihály, Gerevich Tibor, Maklári Sándor, Majus Elemér és Korniss Gyula.

FELHÍVÁS! A Nemzeti Munkaközpontban tömörült vendéglátó ipari munkások nagyváradai szakosportja ezúton értesíti összes tagjait, hogy a román munkakönyvek, adeverincák és más igazolványok magyar nyelvű könyvre való kicserélése végett hatádektalanul jelentkezzenek a fent nevezett szakosport titkári hivatalánál. Kérjük a t. tagjainkat, hogy miután könyvtárunk felállításának kérdése befejezés felé jár és könyvtárunk megindítása csak napok kérdése, az általunk kiadott körlevelünkben kért magyarnyelvű könyvadományokat a titkári hivatalban leadni szíveskedjenek. Felhívunk minden Nagyváradon dolgozó cukrász munkást, hogy saját érdekükben 1941. május 19-én, hétfőn este 7 órakor megjelenjen szíveskedjenek. *Előnkesség.*

Felhívás. A Házfelügyelők Nemzeti és Gazdasági Országos Egyesület nagyváradai Csoportja 1941. május 18-án, vasárnap délután 4 órakor saját otthonában, Kapucinus utca 3. sz. alatt negyedévi rendes beszámoló közgyűlést tart. A beszámoló fontosságára nézve a tagoktól pontos megjelenést kér a vezetőség.

Anyák napja az Óssi telepen. Az óssitelepi református gyermekek és ifjak, mint minden évben, ugy most is méltóképpen akarnak megemlékezni az Édesanyákról. Az eddigi kedvezőlen időjárás miatt most vasárnap, 18-án, délután 3 órai kezdettel tartják meg az Anyák napját az Óssi telepi református imaház udvarán, melyre már most felhívjuk olvasóink figyelmét. A műsort nagy igyekezettel készíti elő Vékony Irénke. A műsort zeneszámok, szindarabok, tornagyakorlatok Anyák napi köszöntők teszik változatossá, melyre következő számunkban még visszatérünk.

Temetés. Özv. Nagy Antalné Szilágyi Emília 86 éves korában meghalt. Temetése pénteken fél 5 órakor lesz a Steinberger kápolnából. (Erdélyi „Concordia“.)

Felhívás. A Nemzeti Munkaközpont felhívja a szabóipari és textilipari csoporthoz tartozó munkásokat, hogy f. h. 18-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a Munkásokban megrendezett szakmai értekezleten jelenjenek meg.

Fest, mos, tisztít
Fischer Dezső

textil vegyész
Nagyvárad, gr. Csáky István u. 3.

ELŐLEGES ISKOLAI JELENTÉS.

A nagyváradai m. kir. állami tanító-nőképző és leányliceum I—III. évfolyamára jelentkezéseket elfogad az iskola-igazgatósága. Az I. liceumba felvételt nyerhetnek négy polgárit, vagy négy gimnáziumot végzett tanulók, akik még nem töltötték be 17. életévüket. A II. és III. liceumba azok a tanulók léphetnek át, akik a gimnázium vagy óvónőképző megfelelő alsóbb osztályát elvégezték és a külföldi vizsgát sikeresen letették. Az iskolával kapcsolatos modern internátusban elhelyezést nyerhetnek a növendékek. Kívánatra részletes értesítést küld az internátus vezetősége.

Május végére halasztották a Duna-Kupa mérkőzéseket. Budapestről jelentik: (MTI) A május 16., 17., 18-ra tervezett magyar—olasz Duna Kupa mérkőzést az olasz teniszszövetség kérelmére május 23., 24., 25-re halasztották.

Somogyi Erzsé és Örléy István házasságát kötötték. Budapestről jelentik: Somogyi Erzsé, a Nemzeti Színház tagja férjhez ment Örléy Istvánhoz, a rádió közkezdelt lektorához.

HIRDETMEY.

150 kocsi érettségire eladó, érdeklődni lehet a m. kir. 25/I. zászlóalj gazdasági hivatalban, volt 4-es honvédlaktanya, Rulikovszky-ut.

Nagyvárad, 1941. május 15-én.

Szentirmai,
gh. főnök.

1896—1905. évi születésű katonai kötelezettek lajstromozása

Felhívom mindazon Nagyváradon lakó magyar nemzetiségű keresztény, katonaviselt, egyéneket, akik 1896 és 1905. közötti években születtek, hogy lajstromozás végett az alábbi sorrendben jelentkezzenek a városi katonai parancsnokság Horthy Miklós ut. 26. szám (9. sz. szoba) alatti helyiségben.
1941. május 19-én: 1896 évf. 11—14 óra között, 1897—18 óra között, május 20-án 1898 évf. 11—14 óra között, 1899. évfolyambeliek 15—18 óra között, május 21-én 1900. évfolyambeliek 11—14 óra között, 1901. évf. 15—18 óra között, május 23-án 1902. évf. 11—14 óra között, 1903. évf. 15—18 óra között, május 24-én 1904. évf. 11—14 óra között, 1905. évf. 15—18 óra között.

Városi katonai parancsnok.

Felmentette a törvényszék Selesiu Gábornét

Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradai törvényszék ötös büntető tanácsa a mai folytatolagos tárgyaláson hozott ítéletet Selesiu Gáborné ügyében, aki ellen az volt a vád, hogy a Kormányzó nagyváradai bevonulása alkalmával, mialatt a díszmenet az 6 Rákóczi uti lakása előtt haladt el, kiköpött az utcára és becsapta az ahlakot. A vád szerint Selesiu Gáborné, a bevonulást követő napokon magyargyalázó kijelentéseket tett. A törvényszék az előző és a mai tárgyaláson számos tanút hallgatott ki, akik részben terhelő, — részben pedig mentő vallomásokot tettek. Ma mindössze két újabb tanút hallgattak ki és ismertette a bíróság a rendőrség politikai osztályának helyszínrajzát, amely szerint az a mentő tanu, akinek állítása szerint Selesiu Gáborné a Kormányzó bevonulásakor zsebkendőből örvendezve intégetett az ablakból, — ezt a tényközlést a szomszéd ablakból nem állapíthatta meg. A vád- és védbeszédek

elhangzása és rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet, amely Selesiu Gábornét felmenti ugy a kormányzó elmozdítását, mint pedig a magyar nemzet gyalázás vétségének vádjáról.

Az indoklás szerint a főtárgyaláson elhangzott tanuvallomások nem szolgáltatottak megnyugtató bizonyítékokat a vétkesség megállapítására.

Paksy ügyész semmiségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

Hirdetmény

Nagyvárad thj. város gazdasági ügyosztálya ad 973—1941. számú hirdetményt adta ki:

Felhívom mindazon gazdákat, akik 20 kat. holdnál kevesebb szántófölddel rendelkeznek és kedvezményes köles, illetve mohar vetőmagvat igényelnek, május 17-én a gazdasági ügyosztályon (városháza I. em. 24.) összeírás végett jelentkezzenek. Nagyvárad, 1941. május hó 14. Klemens Rezső s. k. gazdasági tanácsnok.

Berlinbe érkezett a magyar kulturális bizottság

Budapestről jelentik: (MTI.) A magyar-német kultúregyezmény keretében időnként megrendezett kulturális megbeszélések lefolytatására szerdán délelben a menetrendszerű gyorsvonaton Berlinbe érkezett Szily Kálmán kultuszminisztériumi államtitkár, Ullein-Reviczky Antal követ, sajtófőnök, Paikert Géza miniszteri osztálytanácsos, Kammermayer Oszkár tanügyi tanácsos és Morlin Zoltán tanügyi fogalmazó. A magyar bizottság fogadására megjelent Zschintsch államtitkár a kultuszminisztérium több vezető tisztviselőjével.

A magyar kulturális bizottság ma délelben a német bizottság tagjaival közös megnyitó ülésen vettek részt. Az ülés után látogatást tettek Zschintsch államtitkárnál. Weizsäcker külügyi államtitkárnál. Délelben Rust birodalmi nemzetnevelési ügyi miniszter ebédet adott az Adlon szállóban a magyar bizottság tiszteletére. Délután a magyar bizottság folytatja megbeszéléseit, majd este részvesz Twardowszki követ a külügyminisztérium kulturális osztály-vezetőjének estebédjén.

A magyar vendégek két napig tartózkodnak a német fővárosban.

Ádadták Kozma Miklósnak Borsodmegye díszpolgári oklevelét

Ungvárról jelentik: (MTI.) Borsod vármegye 53 tagú küldöttsége Ungvárra érkezett, hogy a kormányzó biztosnak átadja 11 borsodmegyei falu díszpolgári oklevelét.

A kormányzó biztos délelőtt 11 órakor fogadta a népes küldöttséget. Elsőnek vitéz Borbély Maczky Emil főispán köszöntötte Kozma Miklós kormányzó biztos és

beszéde közben átadta a Szent István évében Borsod vármegyében rendszerezett bírókat ezüstrel díszített példányát.

A kormányzó biztos nagy örömmel vette át az ajándékot. Ezután vitéz Oláh Gyula mondott köszöntőt a kormányzó biztosnak azért, hogy Borsod vármegye gazdáinak nagy-

mértékben segített. Azután többen mondtak meghatót köszönetet Kozma Miklósnak azon családok nevében, amelyek az egészségtelen barlanglakásokból, mint mondották, egészen új világba, tiszta családi házakba költözhetek át.

Ezután Kozma Miklós válaszolt a küldöttség szónokainak. A beszéd végén a kormányzó biztos a bíróbottal a kezében lakosztályába kísérte a küldöttség tagjait, ahol ebéden látta őket vendégül. Délután a küldöttség tagjaival gyalogsétát tett a városban.

A küldöttség este félhat órakor irdult vissza Miskolcra.

Családias ismerkedési estét rendezett a nagyváradai bírói és ügyészi kar

Nagyvárad. Saját tud. Hangulatos és családias bensőszerű ismerkedési estére jött össze Nagyvárad bírói és ügyészi kara a Katolikus Körben. Az ismerkedési estét abból a célból rendezték meg, hogy ápolják a bírói és ügyészi kar tagjainak, hozzátartozóinak családias összetartását.

Az ismerkedési est kilenc órakor kezdődött meg. A bírói és ügyészi kar tagjai valamint családtagjaik két hatalmas asztalnál helyezkedtek el. A megjelentek között ott volt:

Asztalos Sándor, dr. Balás László, dr. Bartos Gyula, dr. Bartos Gyuláné, dr. vitéz Bíró Barna, dr. vitéz Bíró Barnáné, dr. Borbély Lajos, dr. Borbély Lajosné, dr. Borbély Miklós, dr. Dóczy Zoltán, dr. Felcsér Béla, dr. Gavallér László, dr. Gavallér Lászlóné, dr. Gergelyffy László, dr. Gergelyffy Lászlóné, dr. Gyöngyössi István, dr. Harmathy Attila, dr. Harmathy Attiláné, dr. Harsányi Imre, dr. Harsányi Imréné, dr. Horváth Sándor, dr. Horváth Sándorné, dr. Hoványi József, dr. Hoványi Józsefné, Jégh Károly, Jégh Károlyné, dr. Jovian Jenő, dr. Jovian Jenóné, dr. Kardos Elek, dr. Kardos Elekné, Kádár Géza, dr. Kiss István, dr. Kiss Istvánné, dr. Klintók Elemér, dr. Kovács Gábor, dr. Liska Károly, dr. Liska Károlyné, dr. Lőrinczy Gyula, dr. Lőrinczy Gyuláné, dr. Mayr Tamás, dr. Medvigy Gábor, dr. Molnár Sándor, dr. Nagy János, dr. Nagy Jánosné, dr. K. Nagy Zoltán, dr. K. Nagy Zoltánné, dr. Olasz Béla, dr. Öreg János, dr. vitéz Pajor Kálmán, dr. Paksy István, dr. Paksy Istvánné, dr. Patzkó Zoltán, dr. Patzkó Zoltánné, dr. Pécsi Imre, dr. Popescu Aurél, dr. Popescu Aurélné, dr. Porkoláb Károly, dr. Rozslyay István, dr. Schuler Frigyes, dr. Somogyi Sándor, dr. Somogyi Sandorné, dr. Szabó Lajos, dr. Szeghalmi Sándor, dr. Szolnok Jenő, dr. Szűcs Ferenc, dr. Szűcs Ferencné, Tallós Emil, dr. Tatár Béla, dr. Thury Kálmán, dr. Thury Kálmánné, dr. Tóth Kálmán, Tóth Károly, Tóth Zoltán, dr. Török Bálint, dr. Török Bálintné, Tripsó Sándor, Tripsó Sandorné, dr. Ungváry Antal, dr. Ungváry Antalné, Urszinyi Éva, dr. Urszinyi József, dr. Urszinyi Józsefné, Urszinyi Judit, Váradi Gizella, id. Váradi Imre, ifj. Váradi Imre, Váradi Katalin, Veress Éva, dr. Veress László, dr. Veress Lászlóné.

Az ismerkedési est végig a legjobb hangulatban telt el. Az idősebbek barátságos beszélgetéssel, a fiatalok pedig táncal töltötték el az időt. Az összejövetel vidám hangulatban hajnali órákban ért véget.

A Katolikus Kör étterme pompás rendezésével járult hozzá az est sikeréhez.

SPORT

A legjobb birkozók vesznek részt az „Erdélyi bajnokságon“

A múlt hét folyamán küldte szíj-jel a Törökvs az Erdély bajnoka címért rendezésre kerülő országos birkozóverseny kiírását és a sportegyesületek körében már is általános érdeklődés mutatkozik a nagyszabású sportesemény iránt. Ez az érdeklődés teljesen érthető, mert a szövetség a bajnoki viadalt válogató versenynek minősítette és így a verseny győztese képviselik a következő válogató versenyen a magyar színeket. Ilyenformán az összes klasszisversenyzők, különösen pedig a válogatás szempontjából számbajövő és válogatottságra igényt tartó versenyzők részt vesznek a versenyen.

Az első fecske Kolozsvár volt és a Törökvs régi fegyverbarátja, a KMSC jelentette be a versenyre való lejutását. A KMSC közölte, hogy Kolozsvár teljes gárdával képviselheti magát és a KMSC tíz versenyzőt nevez be a 25-i versenyre.

Ezzel kapcsolatosan igen érdekes javaslatot tett a KMSC vezetősége. A

RÁDIÓ

PÉNTEK, MÁJUS 16.
Budapest I.

- 6.40 Fhvezető. Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Hanglemezek.
- 10.00 Hírek.
- 10.20 Halhatatlan apák. Irta Hunyadi István dr. Felolvasás.
- 10.45 Az öregkor. Irta Barabás Zoltán dr. Felolvasás.
- 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
- 12.00 Harangszó. Himnusz.
- 12.10 Ifjúsági énekkarok.
- 12.40 Hírek.
- 12.50 Balalajka zenekar.
- 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés.
- 13.30 A József nádor 2. honvéd gyalogezred zenekara.
- 14.30 Hírek.
- 14.45 Műsorismertetés.
- 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
- 15.20 Suki Tóni és cigányzenekara.
- 15.50 Mit főzünk? Háziasszonyok beszélgetnek.
- 16.15 Diákféltóra.
- 16.45 Időjelzés, hírek.
- 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
- 17.15 Beszélgetések. Vezényel Müller Károly.
- 18.15 Petelei István elbeszélései.
- 18.45 Szabó Kálmán jazz-hármasa.
- 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
- 19.25 Az Operaház előadásának ismertetése.
- 19.30 Az Operaház előadásának közvetítése. Németh Mária tiszteletbeli tag vendégfelléptével. Norma.
- 20.50 Sportközlemények.
- 21.00 Toki Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál. Cselényi József énekel.
- 21.40 Hírek.
- 22.10 A Rádió Szalonzenekara.
- 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
- 23.25 Tánclemezek.
- 24.00 Hírek.

Budapest II.

- 18.30 Hanglemezek.
- 19.30 Gyorsírótanfolyam.
- 20.00 Hírek.
- 20.10 Toronyi Aranka dalokat énekel. zongorakísérettel.
- 20.35 Szám. Felolvasás.
- 21.00 Az Operaház előadásának ismertetése. Majd: Az Operaház Norma c. dalműve II. felvonásának közvetítése.

KMSC javasolja, hogy a verseny keretében rendezzenek külön csapatversenyt az erdélyi egyesületek részére. A csapatversenyen csak azok az egyesületek vehessenek részt, amelyek legalább öt versenyszámban indítják versenyzőiket. A győzelmet az elért helyezések jelentenek. A pontozás azután 5-3-2-1 legyen. A győztes csapatot külön díjazás illetné meg.

Az első benevezés után minden valószínűség szerint tömegesen fognak érkezni a benevezések és a jelek szerint úgy színvonal, mint mezőny tekintetében páratlanul ígérkezik a Erdélyi bajnoki címéért eldöntésre kerülő birkozó verseny.

SZÍNHÁZ

Várad Aladár önálló hangversenyt rendez Nagyváradon

A nagyvárad Szigligeti Színház fénykorát élte akkor, mikor Várad Aladár volt a színházi karnagy. Komoly nagy operettek, operák változtak a műsoron s az operettek betéjtét Várad Aladár szerette, aki hangulatos népdalaival is rövidesen országos hírt nevezett magának. Az utolsó békeévek és az első megszállási esztendő idején dolgozott Nagyváradon Várad Aladár az itt élő magyar uritársaságoknak is népszerű tagja volt, kellemes, uri egyénisége révén. A román világot azonban nem bírta Várad Aladár és családjával együtt Budapestre költözött, ahol gyorsan felfedezték nagyszerű zenei képességeit s idővel a rádióba is bekapcsolódott, amely bájos, magyar dalait sikszor és szívesen tűzte műsorára.

Tegnap aztán — tizenhat évi távollét után — váratlanul feltűnt Nagyváradon Várad Aladár rég nem látott alakja. Mintha csak tegnap járt volna itt utoljára: alig változott valamit pedig nemrégiben súlyos betegségen esett át. Alkalmunk volt beszélgetést folytatni Várad Aladárral, aki elmondta, hogy önálló koncertje előkészítésére jött. A rádió legnépszerűbb énekművészei társaságában akar hangversenyt rendezni Nagyváradon s műsorán — műdalai és népdalai szerepelnek. A váradai költők közül Dukka Ákos és K. Mihelffy Elvira verseit is megzenésítette.

Bizonyos, hogyha Várad Aladár hangversenyt megrendezi, osztatlan, nagy sikere lesz, hiszen ebben a városban mindenki szerette: a karnagy pulpituson és a társadalmi életben egyaránt.

nagyváradiai kedvence. A hétfő és kedd esti vendéglátók: Nagyvárad nagy művészi szenzációja. A két vendéglátóra a helyi helyi emeltek, amelyekre semminemű kedvezmény nem érvényes.

— **Vasárnap délután 3 órakor:** Gyimesi vadvirág népszimű előadása filléres helyi helyi emeltekkel a nagyváradai régi református Sztáray Mihály énekkar és műkedvelő ifjúsága részvételével.

Heti műsor:

Csütörtöktől nagy premier: **Dankó Pista nótafája.**

Péntek este 8 órakor: **Dankó Pista nótafája.** Másodszer.

Szombat délután 6 órakor: **Dankó Pista nótafája.** Harmadszor.

Hétfő este 8 órakor Koss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának és Fényes Aliz, a kolozsvári Nemzeti Színház tagjának együttes vendégfelléptével: **Ki a harmadik?** — Felmelt helyi helyi emeltekkel. Semminemű kedvezmény nem érvényes.

Kedd este 8 órakor Kiss Ferenc és Fényes Aliz együttes vendégfelléptével: **Elnémult harangok.** Felmelt helyi helyi emeltekkel. Semminemű kedvezmény nem érvényes.

Művészeti hetek Ungváron. Budapestről jelentik: (MTI) A vallás és közoktatásügyi miniszter megbízása alapján az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács május 17-től június 8-ig Ungváron rendezti a művészeti hetek folytatásaként. A művészeti hét keretében tartandó kiállítások megnyitása május 18-án lesz.

Dankó Pista nótafája

Az orosz nagyhercegnő szerelme
Bemutató előadás csütörtöktől este

Teljesen készen várja a csütörtöki bemutató előadást a színház teljes operett együttese, hogy budapesti nagy sikerei után Nagyváradon is színpadra hozza Szigligeti Ferenc nagyoperettjét a Dankó Pista nótafája daljátékot. A Dankó Pista olyan operett, amely mindenki számára felejthetetlen három órai szórakozást nyújt. A darabot Szathmáry Endre vezényli. A darab II-ik felvonásában a nagy orosz táncot My Margo világhírű táncosnő a Kolibri hár művésznője táncolja, akinek tánca egy élmény. A Dankó Pista nótafája csütörtöktől péntek este, szombat délután 6. vasárnap délután 6 és este 8 órakor lesz műsoron mindenkor rendezés helyi helyi emeltekkel.

Kiss Ferenc és Fényes Aliz együttes vendéglátója Nagyváradon

A színház vendégei a jövő hét folyamán hétfőn és kedden Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagja, a magyar filmek kiváló művésze és Fényes Aliz, a kolozsvári Nemzeti Színház tagjai lesznek és együttesen lépnek fel első nap hétfőn Begovic Milán színművében, a Ki a harmadik-ban, míg kedden este Rákosi Viktor nagyhatású színművében, az Elnémult harangokban fogják a nagyvárad közönség előtt csillogtatni művészetük széles skáláját. Kiss Ferencet nem kell külön bemutatnunk Nagyvárad közönségének, elég ha csak annyit írunk, hogy az ország első drámai művésze, Fényes Aliz viszont a

Őszinte mozikritika

Hiradó műsor az Apollóban

Szerdától kezdve fővárosi mintára egész műsort betöltő hiradó műsort mutatott be az Apolló mozgószínház. Egymásután pergették a legújabb magyar, német és olasz világhiradókat. A legutóbbi események elevenednek meg a szemünk előtt: a jóni tengeri olasz-angol csata, az angol Szomáli föld meghódítása, Bengázi visszafoglalása, képek az iraki haderő mozgásáról, stb. Jelentős s igen fontos szerep jut a háboruban a belső hadosztálynak, vagyis az utánpótlást készítőknél és szállítóknál. A gyári üzemek munkáját a beraktározást, a tengeri és légi uton történő szállítást láthatjuk. A modern partvédelem mindenre kiterjedő figyelmét és megőh-bentőn pompás felszerelését figyelhetjük meg. Ezen felül még egy oktató filmet is pergetnek, amelynek címe: A világhódító nyersolaj. A petroleum finomítását mutatja be, különböző fázisaiban és a kitermelt anyagok felhasználását magyarázza. Végső következtetésképpen megállapítja, hogy jelenleg az olaj a világ első és legszükségesebb nyersanyaga.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Adás-vétel

Használt férfiruhákat olcsón vehet Molnárnál, Bémer tér 1. udvarban. — Magas árakat fizetek ruháért. 413

Aranyat briliánst, ezüstöt magas áron veszek. órák, ékszer javítok. — Gyenge István ékszerész, Rákóczi u. 19

Családi ház 3+1 parkettás, fürdőszobás, víz, villany, elköltözés miatt, olcsón eladó. Érdeklődni délután 2-től 4-ig. Nagy I. utca 17. Biró telep. 474

Eladó hálószoba, konyhabutor, jég-szekrény, gardero, csillárok és egyéb butorok. Pável utca 23. délután 6-7 között. 475

Eladók szobabeli butorok és irodabutorok teljesen jókarban, Ritoók Zs. u. 1. sz. ajtó 2. 473

Cukorbajosok részére konzervek és dzsemek kaphatók Balázsnál, Teleki u. 4. 471

Kisebb magánházat vagy házhelyet keresek megvételre. Ajánlatot ármejjelöléssel „Kézpénz” jellegére a kiadóba. 468

Fotókipt eredeti okmányairól leggyorsabban készít Foto Aurora, Rákóczi ut 8. 15

Ócska paplan vattát állandóan vesznek. Szigligeti u. 5, szuterin. 398

Különféle

Angol kert vendéglő, szép üdülőhely, állandóan nyitva, délután 4-től elsőrendű cigányzene és tánc. Sarkadi cigányprimás vezetésével. Elsőrendű italok. Tulajdonos Tompa Antal. 472

Kultura Középisikolai Magántanfolyam gyors, lelkiismeretes, eredményes. Budapest, Mester u. 4, IV-3. (Válaszbélyeg). 398

Kiadótulajdonos:

szent László-nyomda Rt

Fő- és felelősszerkesztő: **Dr. Paál Árpád** Felelős kiadó: **Dr. Scheffler Ferenc** a Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépen, Nagyvárad, Sziglyi Dezső-utca 3. szám.